

Яшчэ раз аб правапісе

Амаж, род прайшоў з таго дня, як былі ўведзены ў дзеянне ўдкладненні і частковыя змены ўчэбнага беларускага правапісу. Многія з гэтых змен і ўдкладненняў выкліклі жыццёвыя неабходнасці, дым на працягу года настолькі патрабавалі свайго прызнання ў пісьмовай практыцы, аднак вырашэнне гэтага пытання зацягнулася на доўгі час. Надзвычай удачным Інстытуту мовазнаўства Акадэміі навук БССР па ўнесеным ім справачніку ў беларускі правапіс шматлікіх атрадаў работнікаў нашага друку. Апошнім, як нікому іншаму, даводзілася ў першую чаргу адчуваць недакладнасць некаторых правіл беларускага правапісу.

Аднак многія правілы правапісу заставаўся яшчэ недакладнымі, спрачканымі. Таму Савет Міністраў БССР пры зацверджанні «Праекта ўдкладненняў і частковых змен беларускага правапісу» даручыў Акадэміі навук БССР скласці поўны звод правіл беларускай арфаграфіі і пунктуацыі, у якім неабходна прадугледзіць больш дробныя ўдкладненні пасабных правіл правапісу. У сувязі з гэтым Інстытуту мовазнаўства імя Яківа Коласа Акадэміі навук ёсць магчымасць многае на правілі, удасканаліць у беларускім правапісе, зрабіць яго стабільным, дакладным і даўгачасным, улічыўшы заўвагі грамадскіх.

У прыватнасці, трэба ўдкладніць, як перадаваць у беларускім напісанні так званыя інашомовныя прозвішчы, якія пачынаюцца з «сч» — Счасціўцаў, Счэпалкі, Счэны і г. д. Правіла напісання пачатковага **о, в, т, сч** у так званых інашомовных прозвішчах і географічных назвах, якое існавала дагэту, не поўнаўважала страдана сваю сілу, бо ўдкладненні і частковыя змены закранулі толькі напісанне трох першых літар: **о, в, т**. Як вядома, напяр мы пішам Арджанікідзе, Цюмьне, Уладзімір. Нам здаецца, што не варта было пакідаць ніякага выключэння з гэтага правіла, і пачатковае «сч» у прозвішчах і географічных назвах пісаць праз «шч» (Шчасціўцаў, Шчасны), як гэта прынята ў беларускім правапісе. Калі б такое напісанне было прынята, то адпала б неабходнасць у фармуліроўцы аўсім непатрабнага правіла правапісу пачатковага «сч».

Другая заўвага. Калі ўжо напісанне імен, прозвішчаў і географічных назваў неабходна ад паходжання слова падпарадкоўваецца правілам акана, то не варта было захоўваць розніцы ў напісанні суфіксальных зменных і гатных слоў. На самай жа справе, у беларускіх географічных назвах, аснова якіх канчаецца на «я», «э», «е», мы дастасоўваем правіла чаргавання гатных гукіх з «я». Напрыклад, пішам — Гародок — гародкіці. Смалявічы — смалявіцкі, аднак па-ранейшаму раіцца пісаць узбек — узбеккі, таджык — таджыккі, а не Узбекі, таджыкіці. Нам здаецца, няма падставы рабіць нейкі штучны падзел у напісанні ўласных імен і географічных назваў у залежнасці ад таго, у якой рэспубліцы гэтая назва знаходзіцца.

Надзвычай складаным і супярэчлівым застаецца правапіс ненаціскага «э», «е» у іменях, прозвішчах і географічных назвах. Фармуліроўка гэтага правіла недаступна для разумення шырокага кола навучнікаў, асабліва для вучняў пачатковай школы. Спраўдзім, перш чым напісаць тое ці іншае слова, трэба высветліць яго паходжанне. Калі, напрыклад, назва мае славянскае лексічнае аснову або даўно запам'яцана з неславянскай мовы, таму ў такім слове ненаціскае «э», пераходзіць у «э», а ў першым складзе перад націскам «е» пераходзіць у «я» (Нява, Чарапавец і г. д.). Але ж мала хто знае з аднаўчаных людзей пачне дашуквацца, з якіх мов паходзіць такіх назваў, як Церак і Ерань. Усе ведаюць, што Церак — рака на Паўночным Бялугае, а Ерань — горад у Закарпацкім. Аднак у першым з гэтых слоў ненаціскае «э» пераходзіць праз «э», у другім жа такой змены не адбылося. Ды і ваюга сама фармуліроўка правіла: «іменны, прозвішчы і географічныя назвы, якія не паходзяць пад гэтыя правілы, пісаць паводле правапісу інашомовных слоў» — вельмі недакладная. Яна дае падставы для бяспачных спрачак. І, нарэшце, невядома, «падыходзіць пад гэтыя правілы» ці не такія даволі папулярныя ў Беларусі прозвішчы, як Аксельрод, Сержант, Гітальман, Генералаў, Сенатар і інш.

Усім вядома, што кожнае правіла добрае тады, калі яго не мае выключэнняў. І таму калі мы наважым пісаць праз «э» Шчадрына, Чарнышэўскага і Церак, дык няма патрэбы рабіць нейкае выключэнне для Нахівавіча, Калічэва, Ерэвана і Германа. Выдатна будзе ведаць беларусы пра гэтыя мясціны і прозвішчы, калі мы іх напішам па ўзору славянскіх слоў. Неабходна таксама ўпарадкаваць права-

пісе склонаных канчаткаў назоўнікаў мужчынскага роду, у прыватнасці роднага склону. Да апошняга часу пануе поўны хаос і перабарыха ў напісанні так званых непрадметных, абстрактных паніццяў і асабліва з суфіксама «-ізм». Так, побач з асноўнымі канчаткамі «а», «я» (марксізм, фемінізм, футурызм, фізікізм і г. д.) у назоўніках мужчынскага роду ў родным склоне адзіночнага ліку пішуцца і канчаткі «у», «ю» (містыцызму, фанатызму, фаталізму, фармалізму і г. д.). Нельга сказаць, які крытарыі пакладзены ў аснову такога напісання, як цяжка зразумець, чаму такія абстрактныя паніцці, як Фетыш, факт і многія іншыя, маюць роўныя канчаткі ў родным склоне адзіночнага ліку (Фетыша, але факту). Наспела неабходнасць у напісанні так званых разумовых паніццяў, неабходна ад таго ці іншых з'яўленняў палітычнымі, філасофскімі, біялагічнымі, гістарычнымі ці іншымі тэрмінамі, унесці аднастайнасць, пісаць іх у родным склоне адзіночнага ліку пераважна з канчаткамі «у», «ю». Гэта зрабіла б наш правапіс больш строгім, аднастайным, павысіла б пісьменнасць усіх друкаваных выданняў, аблегчыла б вывучэнне граматыкі шматлікай арміяй студэнтаў і вучняў.

Варта таксама змяніць і на правапісе складаных слоў. Правіла правапісу складаных слоў, на першы погляд, здаецца надзвычай простым, усебадным і вельмі зручным. І сапраўды, няцяжка запомніць дзве такія фармуліроўкі: а) складаныя словы з націскам на першым складзе другой часткі слова пішуцца, як простыя: палівод, шаўкапрад, чарнавікі, саракатраўдны, разнастайны, навабранец, Дабралюбаў, Ламаносаў, Навабытоў і г. д.; б) калі ў другой частцы складанага слова націск падае на другую склад, таму ў першай частцы праўдзельна пачобны націск і пад ім аднаўдзельна з'яўляюцца «е»: торфабрыцтва, сортабром, даражмеркаванне, стораццэнтны, тонкасуюльны, Новаарсіскі і г. д.

На самай жа справе ўзяўнае ўражанне зручнасці правіла адразу знікае, калі працянеш першую заўвагу да яго, у якой сказана «У першай частцы некаторых (напрадседае намі. — Б. Б.) слоў можа выразіць праўдзельна пачобны націск і тады, калі асноўны націск падае на першы склад другой часткі. У такім выпадку з'яўляюцца «е» на пісьме аднаўдзельна: азбукніцкі, гораўдны, абжэзжачка, дробнаўдзельна, усебаўдзельна, дробнаўдзельніцкі, рабтаўдзельніцкі і некаторыя іншыя».

Вось тут і памыркуй, якія ж гэта «і некаторыя іншыя». Значыць, усе астатнія складаныя словы, якія не пералічаны ў гэтых прыкладах, кожны можа пісаць паводле, бо невядома, да якой катэгорыі слоў мелі на ўвазе аднесці іх аўтары правіла.

Калі больш уважліва прыгледзецца да гэтых «некаторых іншых» слоў, дык няцяжка заўважыць, што, па-першае, гэта пераважна складаныя словы, у якіх другая частка з'яўляецца поўным самастойным словам, як: кісяў, рудны, адча, уладзімір і г. д. Такага ж граматычнага складу словы і ў пункце «б» правіла. Таму і напісанне ў іх аднолькавае.

Дык ці не больш дасканальным было рашэнне правіла, у якім гаварылася: «Складаныя словы, апошняе частка якіх не з'яўляецца скарачэнным словам, мае, акрамя асноўнага націску, другі, пачобны націск на першай частцы, пад ім можа праеціцца марфалагічнае «е» нават там, дзе пры поўным напісанні было «а»: гораўдны, абжэзжачка, свечасова і г. д.». І тады не было-б такога разнаб'ю ў напісанні, які нягледзячы на: Навабытоў і Новаарсіскі, флатаўдзельніцкі і рабтаўдзельніцкі і г. д.

Іншае больш непрыемны разнаб'ю ў такіх складаных словах, першая частка якіх з'яўляецца лічбнікам. Правіла патрабуе пісаць так: стаўдзельны і стораццэнтны, саракатраўдны і саракатраўдны. Калі такую лінію праводзіць і далей, дык можна дайсці да абсурду, нахалт: восемгадоўны, шэсцігадоўны і г. д.

Ці не лепш было б атаварыць у заўвазе, што першая частка складанага слова, якая з'яўляецца лічбнікам, мае форму роднага склону, чатырохгортны, шасцігадоўны, саракатраўдны, стораццэнтны і г. д.

Ніякага абгрунтавання не мае дзвякае напісанне такіх слоў, як мотаспорт, але матавоз і інш.

У заклучэнне трэба зрабіць такі папярэдні Інстытуту мовазнаўства. Вельмі карысна было б, калі б да зацверджання праекта частковых змен і ўдкладненняў беларускага правапісу ён быў вынесены для шырокага абмеркавання, як гэта робіць партыя і Саветкі ўрад пры вырашэнні важных пытанняў жыцця краіны.

Б. БУЛЯН.

Вячэрняя музычная школа

— Давольне завісці! У кабінет увайшоў караніст, з абетравым тварам малалы хлопца. — Мясце завучу Гэпонік. Я толькі што дамабіліваўся з арміі, працякую мулярам і вельмі хачу навучыцца іграць на акардэоне. Заканчваўся першая чвэрць навуцальнага года; у мяне ўзнікла думка, што, можа, хлопца не зусім сур'ёзна хова займацца музыкой, і з-за адсутнасці свабодных месцаў у вымушаны быў адмовіць яму ў прыёме.

Але хлопца упарта, кожны дзень прыходзіць у школу і дабівае свайго. Гэты выпадак не адзінак. У Гродзенскай вятэрній музычнай школе займаюцца звыш 100 такіх юнакоў і дзяўчат, якія працякую на фабрыках і заводах, у прыгарадных калгасах.

Вячэрняя музычная школа, якая дае агульнаму музычнаму адукацыю без адрыву ад вытворчасці, працуе ўжо тры год. За гэты час школу скончыла больш 90 юнакоў і дзяўчат Асобныя з іх паступілі юнакоў у музычныя вучылішчы: Маркава Тамара — у Мінск, Шыбаў Мікола з калгаса «Новае жыццё» — у Маладзечанск. Цяпер работніца канцэртна-кафейнай фабрыкі Т. Расінеўка (клас фартэпіна),

шафэр І. Шчадрын (клас баяна), тэчыха тонкасуюннага камбіната З. Зяць (скрыпка) пасля працоўнага дня адукаць многа сіла і часу заняткам музыкой і дасягнулі значных поспехаў у музычных дысплінах. Адначасова яны — добрыя работнікі на прадпрыемствах.

Мы ўлічваем вялікую патрэбу калгасаў у музыках. Таму за гэты час іх выпушчана звыш 100 чалавек. Усе яны зараз працякуюць у сваіх калгасах і ўдзельнічаюць у мастацка-самадзейнасці.

Неабходна, каб Міністэрства культуры БССР арганізавала пастаянны абмен вопытам з іншымі музычнымі школамі рэспублікі. Мы хочам ведаць, як працякую іншыя музычныя школы, і лічым карысным рэгулярна планавыя сустрэчы кіраўнікоў аддзяленняў, вядучых педагогаў. Гэта дапаможа б ліквідаваць зямкнутасць, асаблівасць у рабоце асобных музычных школ.

Неабходна таксама арганізаваць планавыя забеспячэнне музычных школ такімі інструментамі, як віяліччалі, кантрабасы, кларнеты, а таксама грамадзілінікамі для ілюстрацыі на ўроках музычнай літаратуры.

Л. САРТАКОў,
дырэктар музычнай школы.

Новыя пераклады твораў беларускіх пісьменнікаў

У сувязі з 40-годдзем Беларускай перакладзе на мовы народнаў ССР выйшлі многія творы беларускіх пісьменнікаў. Дзяржаўнае маславм тыражом «Вібра» Кузьмы Чорнага (прадмова М. Лужына). Гэта найбольш поўнае выданне твораў беларускага празаіка на рускай мове. У кнігу, апроч апавяданняў, уключаны апавесці «Лявон Бушмар» і «Вясна», раманы «Трыдзе пакаленне» і «Вялікі дзень».

Кніга выбранаў твораў Я. Маўра выйшла ў выдавецтве «Советский писатель». У зборнік уключаны апавесці «Шлях з цемры» і «Палескі рабыноў», а таксама некалькі апавяданняў.

Раман Я. Маўра «Амок» выданы маславм тыражом на ўкраінскай мове. Некалькі кніг беларускіх пісьменнікаў выйшла ў леныградскіх выдавецтвах. Сярод іх «Вершы» П. Панчанкі, зборнік вершаў М. Васілька «Зоры над Нёманам» і драматычная паэма М. Клімовіча «Георгій Скарнына».

На ўкраінскай мове выданы творы Яківа Коласа «Дзея Талаш» і трылогія «На ростанях», а таксама зборнік апавяданняў Змітрака Бядулі «Панас на небе». У перакладзе на латышскую мову выйшла апавесць М. Лынькова «Мікола-паравоз». На грэцкай мове выданы раманы І. Шамякіна «Гамбоява палынь».

Прэміі за лепшыя сучасныя песні

Днямі падзелены вынікі рэспубліканскага конкурсу на лепшую сучасную беларускую песню, які праводзіўся ў гонар 40-годдзя БССР. Усяго на конкурс паступіла 132 песні і 45 пераможцаў тэкстаў без нот. Лепшыя творы для хору і салістаў, цікава напісаныя і найбольш актуальныя па тэматыцы, алабраны журы конкурсу для прэміравання аўтараў.

Першая прэмія нікому не прысуджана. Другіх прэмій памерам па 2500 рублёў удасноены кампазітар М. Алаў і паэт Н. Глевіч за сольную песню «Зорка», а таксама самадзейны кампазітар Г. Улаў і паэт М. Калачнік — аўтары хараўной песні «Беларусь — мая радзіма». Трэціх прэмій ў памеры 2000 рублёў атрымалі за песню «Заспяваў радзім» кампазітар П. Пукст і паэт А. Руска, за хараўную песню «Вячэрняя зар» — М. Галымак. Апроч гэтага Ю. Семаніка атрымаў яшчэ зааховальную прэмію ў памеры 1000 рублёў, як стваральнік сольнай песні «Родны дом» на словы М. Гольманна. Такія ж зааховальныя прэміі атрымалі М. Трахтанавіч, які напісаў на словы А. Руска хараўную песню «Святыя, Беларусь», а таксама І. Шаўра — аўтар хараўной песні «Каласнае свята».

Некалькі адабраных песень, якія не атрымалі прэмій, але заслугоўваюць увагі, рэкамендаваны для выканання.

Хроніка культурнага жыцця

Літаратурны дыспут па раманы «Калі злівацца рэкі» П. Броўкі адбыўся ў Паліткульнага інстытута імя Скарнына. Студэнты В. Салаўева, Л. Іванова, В. Салаўева, В. Атрашчын і іншыя, адзначыўшы адзатны бакі твора, указвалі на неурэчнасць некаторых вобразаў. У агульным раман П. Броўкі ахарактарызаваны як надзёны і жыццёважардальны твор.

Я. МАЦЮШЭНКА.

У Чапаўскай сярэдняй школе Старобінскага раёна праведзены літаратурны вечар, прысвечаны 40-годдзю Беларускай сааветскай літаратуры. Выкладчык Ф. Кравец расказаў пра дасягненні Беларускай прозы за 40 год.

З акладамі выступілі вучні К. Пляшко, Я. Зяньвіч, Г. Бараніч і іншыя.

В. ВАНЧУКЕВІЧ.

Пры слухач раённай газеце «За Сааветлістчыну радзіму» створана літаратурнае аб'яднанне. У яго ўваходзяць адзінаццаць пачынаючых літаратараў. На першым пасяджэнні абмеркаваны арганізацыйныя пытанні і расказаны вершы Амальковіча, Шыбаў, Дубічкі і іншых маладых аўтараў.

К. ЧЫГІР.

Узельнікі фальклора гуртка Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта імя У. І. Леніна наладзілі сустрэчу з вядомым збралікам народнай творчасці Рыгорам Шырмам. Ён расказаў маладым аматарам фальклору пра метадны запісаў тэкстаў і мелодый народных песень, аб сваёй працы і планах на будучае.

В. КАПЦІЛОВІЧ.

Кінафікатары Чарускага раёна дзятэрмінона выканалі гадавы план дэманстрацыі фільмаў. Да новага года ў гонар усеніроднага сьвята і XXI з'езду КПСС работніца кінасеткі абавязаліся даць звышпланавыя прыбыткі на 150 тысяч рублёў. Асабліва плёна працавалі кінамеханікі І. Бондар, В. Пінтаў і В. Чыжыў. У час дэманстрацыі кінафільмаў кінамеханікі заўсёды праводзілі з калгаснікамі гутаркі па пытанніх бегучай палітыкі.

За ўзоруную работу Міністэрства культуры БССР унагародзіла гэты калектыў работнікаў кіно Ганаровай граматай.

А. ПУШКАРЧУК.

Па слядах нашых выступленняў

„Забыты конкурс“

Пад такой назвай у нашай газеце ад 25 кастрычніка (№ 86) надрукавана пісьмо ў рэдакцыю ад недастатковай увазе рэдакцыі браслаўскай газеты «Звязда» да работ з месцовымі маладымі літаратарамі.

Як паведамае нам рэдактар браслаўскай газеты «Звязда» тав. Гурыніч, конкурсу на лепшыя вершы і апавяданне, абешчаны рэдакцыяй, сапраўды быў няўдала арганізаваны і таму твораў на яго паступіла вельмі мала. Партыйныя арганізацыі рэдакцыі прынялі захады да палепшэння работы з пачынаючымі пісьменнікамі. Пры гэтым створана літ'аб'яднанне.

Мастакі да 40-годдзя БССР. Л. Ран. Першадрукар Скарнына.

ПА СТАРОНКАХ ДРУКУ

„Янка Журба і Украіна“

Украінская «Літаратурная газета» у нумары за 25 лістапада г. г. надрукавала артыкул настаўніка-краязнаўцы Я. Крмыка «Янка Журба і Украіна». У ім расказваецца, што вядомы беларускі паэт, перакладчык і публіцыст Янка Журба (сапраўднае прозвішча Івашын Іван Якаўлевіч) мае цесную біяграфічную і творчую сувязь з Украінай.

Іншае ў час навування ў Палацкай настаўніцкай семінары на Віцебшчыне (1898 — 1902) Янка Журба праводзіў вялікую цікавасць да братняй Украіны, яе народа, культуры, мовы, літаратуры і мастацтва. Так, у адным з лістоў ён пісаў пра гэта: «Я шмат чытаю пра Украіну, і мяне вельмі жабіць гэты ўдзольны край. Я хачу я мага паўна пазнаёміцца з украінскім народам, яго моваю, літаратураю, украінскімі народнымі песнямі і з малаўчыно прыродаю Украіны». Каб здзейсніць свой намер, Янка Журба ў жніўні 1906 года паехаў у Галаўжскі настаўніцкі інстытут. Тут ён збліжэння з перадавымі рэвалюцыйна настроенымі студэнтамі, прымае актыўны ўдзел у нелегальных студэнцкіх гуртках і разгортае плённую літаратурную дзейнасць.

Янка Журба наведвае нелегальны гурток, дзе вылучаецца гісторыя Украіны, украінска мовы і літаратура, а таксама абмеркаваліся пытанні палітычнага і нацыянальнага становішча Украіны ва ўмовах царызма.

Апрача таго, Янка Журба прымаў актыўны ўдзел у нелегальных філасофскім і літаратурным гуртках інстытута. У філасофскім гуртку ён працяваў даклад пра

связь філасофіі з жыццём, навукаю і літаратураю, якая зрабіла моцнае ўражанне на прысутных.

Навукаючыся ў інстытуце, Янка Журба робіцца пастаянным і актыўным карэспандэнтам газеты «Наша ніва», якая выходзіла ў Вільні. На старонках гэтай газеты ён друкаваў свае вершы, пераклады з папулярных тагачасных рускіх і украінскіх паэтаў і публіцыстычныя артыкулы.

Пасля заканчэння Галаўжскага настаўніцкага інстытута ў 1909 г. Янка Журба два гады працуе ў Касцянтыйградскай пачатковай школе (цяпер Харкаўскае вобласць). У той час ён шмат добра вядомы тагачасным чытачам свае «Лісты з Украіны», у якіх замалеўваў найбольш значныя падзеі з грамадска-палітычнага жыцця Украіны.

У 1913—1915 гадах Янка Журба вучыўся ў Харкаве на Вышэйшым камерцыйным курсах, але з-за недахопу сродкаў не скончыў іх.

Прабываючы Янка Журба на Украіне актыўна ўмяшчаліся ў сувязі беларускага паэта і публіцыста з украінскім народам, яго моваю, культураю, літаратураю і мастацтвам.

У артыкуле Я. Крмыка таксама прыгаварваецца, што Янка Журба з 1945 года страціў зрок, але не прыпынае літаратурнай дзейнасці, і што ён унёс значны ўклад у справу ўмацавання літаратурных сувязей паміж думка братнямі народамі. Адзначаецца таксама, што ў 1957 годзе Янка Журба напісаў хвалеўныя вершы «Братняй Украіне».

Фельетон. К у л ь т у р а п р ы п я к л а

Жыць бы і жыць спакойна старшынні калгаса імя Сталіна Кіраўскага раёна Георгію Паўлавічу Калакоўва. Ураджад у калгаса добры, жыгелагадоўля — на вынішні, прыбыток калгас атрымаў шэсць мільянаў, ад пачатку адна паліцыя чуюцца, — што яшчэ патрэбна старшынні! Але на думку Георгія Паўлавіча старшынна. Культура пачала прыпыкаць трымаючы, ды і моцна прыпыкаць.

Раней, бывала, толькі загадчыца клуба ды бібліятэкара дакучалі. Прыдуць да старшынні і пачнуць і таго няма, і гэтага не хапае. Але Георгію Паўлавічу не падаваўся. Ён тут жа ім дамовіў, што і клуб і бібліятэка з'яўляюцца дзяржаўнымі, таму з клубнымі ды бібліятэчнымі патрабамі належыць завартаць у дзяржаўныя органы, а не да яго, Георгія Паўлавіча. Янона справа — калгасная; ён павінен хлеб сець, а не займацца рознымі стэлажамі ды рамкамі для партрэтаў. Калі ж бібліятэкарка асьмелвалася напамінуць, што хлеб сеюць зараз пісьменныя людзі, якім хочацца і кніжкі пачытаць, Калакоўва і тут умеў наставіць яе на месца. Вось ты і займайся гэтай справай, казаў ён, да тое ты і зарплату атрымаеш. На тым і кропка.

Праўда, неўгамонныя дзятчаты праз тыдзень прыходзілі зноў да старшынні з тым жа самым пытаннем. Але Георгію Паўлавічу зноў праводзіць з імі гутарку аб дзяржаўнасці культурных устаноў і гэта на некаторы час іх усмакоўвала. Легка тады было прадаваць Георгію Паўлавічу.

А вось у апошні час усё пайшло дагары нагамі. Аб культуры загаварылі самі калгаснікі і доволі моцна пачалі прысцякаць свайго старшынна праўдзены да сцяны.

— Кніжак, Георгію Паўлавічу, малавата ў нашай бібліятэцы, — казаў адзін.

— У суседнім калгасе «Троці з'езд Саветаў», — дадаваў другі, — жыццём не багацей, чым у нас, а глядзі, які клуб адбудавалі. Дзвухпаверховы! Крылы ў глядзельную залу набылі. А ў нашым, з дазволу сказаць, клубе нават паламаных лавак не хапае.

— Не любіце вы, старшынна, нашага калгаса, — няраджа стаўчуць Георгію Паўлавічу і ад старых і ад маладых. — Нават жыць з намі не хочаце. Ледак нечар — сядаеце ў «Волгу» і.. фіркі! — у Бабруйск. Яно, вядома, там у вас і кватра добрая, і кіно пад бокам, і тэатр не за гарамі. Хіба вы будзеце кляпаціцца аб калгасным клубе, калі ён вам асабіста не патрэбны?

Ад такіх размоў Георгію Паўлавічу становілася мотанна. Асабліва насядаў на старшынні. Як пастаянным агітатары, якія часта бывалі ў хатах калгаснікаў, ведалі іх запатрабаваны і пра усё гэта расказвалі Георгію Паўлавічу проста ў вочы. Яны так дапикалі старшынна, што ён на настаўніцкай і глядзельні не мог.

Нарэшце Георгію Паўлавічу прыпало, і ён вырашыў прыняць адвадзеныя меры, каб вярнуць перадаць гаварыць, што старшын-

У слухціх ткачы і вышывальшыцы

На стэлазе раскладзены прыгожы жакардавыя пакрывалы з беларускім нацыянальным арнаментам, паўнараёсныя хусткі і цудоўныя, нібы з кветак звытны, паясы, галыштукі... Загаліч краязнаўчага музея Міхаіл Васількоў тлумачыць, што гэта ўсё — прадукцыя слухцішай ткачэй арцелі «Прагрэс».

— Гэта і ёсць той славетны слухціш паяс?

— Ён самы. Толькі тыя, што вырабляліся ў мінулым стагоддзі, былі шырэйшыя...